

VELKOMMEN TIL ET ALTERNATIVT BARNEHAGETILBUD

Steinerbarnehagene i Drammen; Solstreif og Solhagen er private barnehager som ligger i sentrum og nord for sentrum på hver sin side av Drammenselven. Solstreif og Solhagen eies, leies og drives av en ideell stiftelse, Stiftelsen Mallinggt.1, 3044 Drammen.

SOLSTREIF

Solstreif Rudolf Steiner barnehage ligger på Strømsø, bak brannstasjonen med gangavstand til jernbanestasjonen. Barnehagen ligger midt i Strømsø sentrum, men er godt beskyttet av bygningene rundt, og her et stort uteområde med bl.a. gamle frukttrær og kjøkkenhage. Barnehagen ble opprettet i 1987 og startet da oppmed to avdelinger; Alvene og Dvergene. Fra høsten 2003 ble et lagerlokale omgjort til vuggestue med 10 barnehageplasser 1-2/3 år. Pr i dag har Alvene 18 barn i alder 2/3-6 år og Dvergene 18 barn i alder 2/3-6 år. Huset er beiset i en rosa farge og innvendig er det bl.a. lasert i lune fargetoner. Interiøret og inventaret er i naturmateriale, likeså gardiner og tekstiler. Huset er fra ca 1850 og har mye sjel. Det har høye tak og vinduer som gjør rommene lyse og innbydende.

SOLHAGEN

Solhagen Rudolf Steiner barnehage ligger som navnet tilsier på solrike Åssiden nord i byen, parallelt til Rosenkrantzgata med Kjøsterud ungdomsskole som nærmeste nabo. Solhagen ble startet opp som et initiativ fra Solstreif Rudolf Steiner barnehage, Mallinggt.1 3044 Drammen(Strømsø). Solstreif hadde eksistert i vel 18 år og man merket en økende interesse for alternativt barnehagetilbud, da muligheten bød seg til å leie gamle Kjøsterud bibliotek gjennom Drammen kommune DE - slo vi til! Da vi startet opp i 2005 var det i kommunen et stort behov for barnehageplasser for de aller minste, 1-3 år . Dette innebar at vi begynte med 2 avdelinger for barn i alder 1-3 år og 1 avdeling med aldersgruppen 3-6 år. De små ble fort store og i 2013 blir det en småbarnsavdelingen og en avdeling med små og litt større barn. De tre avdelingene heter "Revungene" 1-3 år, "Bjørnungene" 1-4 år og "Ulvehiet" 3-6 år

RUDOLF STEINER

Den østeriske filosof og pedagog Rudolf Steiner levde fra 1861 - 1925. Han gav impulser til pedagogikk, legevitenskap, biodynamisk jordbruk og arkitektur m.m., som i dag finnes i ulike deler av verden. Til grunn for dette ligger hans åndsvitenskapelige forskning og ideer. Med åndsvitenskapen prøvde Rudolf Steiner å bygge bro mellom vitenskapen og det oversanselige. Han ble spurt av en gruppe foreldre om å danne en skole som hadde antroposofi som et grunnelement for pedagogikken. Den første steinerskolen ble grunnlagt i 1919 i Stuttgart, hovedsakelig for barna til arbeiderne ved Waldorf Astoria Sigarettfabrikk, men var åpen for barn fra alle samfunnslag. Det finnes i dag 650 steinerskoler og 1150 steinerbarnehager i 48 land over hele verden. I Norge finnes det 50 barnehager fra Tromsø i nord til Kristiansand i sør, de fleste er tilknyttet en steinerskole. I følge Steiner er mennesket et fysisk, sjelelig og åndelig vesen født med sin egen individualitet. Menneskets utvikling krever aldersspesifikk læring, det vil si at barnets alder er veiledende i pedagogikken for hvordan og når de pedagogiske motivene introduseres. Hvordan man arbeider ut fra de pedagogiske prinsipper

må til enhver tid tilpasses dagens samfunn.

STEINERPEDAGOGIKKEN

Steinerpedagogikken tar utgangspunkt i Rudolf Steiners (1861-1925) antroposofi. Dette menneskesyn danner grunnlaget for det pedagogiske arbeidet i steinerskoler og steinerbarnehager verden over. Antroposofi betyr visdom om mennesket. Rudolf Steiner deler opp menneskets utviklingsfaser i 7-årsperioder, og som pedagoger og oppdragere. Steinerpedagogikken beskjeftiger seg først og fremst med de tre første 7-årsperiodene i et menneskes liv. Mennesket består av kropp, sjel og ånd som utvikles på ulike stadier. Samtidig går det gjennom ulike faser, såkalte 7-årsfaser, hele livet. Alle disse fasene har sine særpreg. Første 7-årsperiode kalte Steiner "godhetens tid". Vi arbeider for at barnet skal oppleve at verden er god. I de første 7 årene fordobler barnet sin vekt nesten tre ganger. Så avtar intensiteten i veksten. Melketennene faller ut og de blivende tennene vokser fram. En ny periode i barnets liv kan begynne. I perioden mellom 7 og 14 år søker steinerpedagogikken å formidle at verden er skjønn, og i neste 7-årsperiode at verden er sann. Pedagogen vil ta hensyn til dette når han/hun møter barnet. Om den første 7-årsperioden kan man si at barnet griper læringen gjennom handling og etterligning. Tiden før 7 år tjener til å utvikle basiskompetanse som er selve fundamentet for hvordan barnet er i stand til å motta intellektuell læring senere. I andre 7-årsperiode griper barnet læringen gjennom følelsene sine, og i den tredje 7-årsperiode griper barnet læringen gjennom sitt intellekt.

BARNEHAGETIDEN

I den første 7-årsperioden arbeider vi ut fra 3 hovedtanker om det lille barnet:

Barnet som rytmisk, sansende og etterlignende vesen.

Barnet er åpent og sansende.

Alle inntrykk virker sterkt inn på barnet som ennå ikke kan skjerme seg følelsesmessig eller tanke/begrepsmessig kan holde inntrykk på avstand og sortere disse. Barnets åpenhet fører til at vi må ha et kvalitetsbevisst forhold til miljøet som barnet vokser opp i. Med miljøet menes her alt som er i barnets omgivelser, farger, materialer, lyder, leker og mat/ernæring.

Det lille barnet er åpent for alt vi sier, gjør og tenker, og svarer på disse inntrykk med å etterligne sine omgivelser. Det utvikles og lærer ved å herme og imitere menneskene rundt seg.

Etterhermingen vekker og utvikler grunnleggende menneskelige evner i barnet. En naturlig følge av dette blir at de voksne stadig må oppdra seg selv til å bli bedre forbilder, både individuelt og i sine relasjoner med hverandre og barn.

Det lille barn har et sjelelig/åndelig opphav og står inne i en større sammenheng hvor vi alle preges av naturens rytmer og lovmessigheter. Liv kan bare eksistere i rytmer, og vi finner rytmer i alt levende rundt oss, i planetenes bevegelse, i planten, i dyret og i mennesket. Hvert organ har en egen rytme, dette ser vi tydelig i åndedrett, blodomløp og stoffskifte. Rytmene påvirkes av sanseopplevelsene vi får, når vi for eksempel blir redde eller opprømt, slår hjertet fortere, og pusten går raskere. Hos det lille barnet er ikke organene ferdig utviklet, verken i størrelse eller utforming, og derfor vil sanseopplevelsene være med å påvirke disse og deres funksjoner. En god

utvikling er avhengig av et sunt forhold mellom søvn, våken tilstand, aktivitet og hvile.

Disse tre hovedtankene danner grunnlaget for vår pedagogiske praksis i barnehagen.

Målet for arbeidet i steinerbarnehagen er å styrke barnets identitet i samspill med andre, slik at det som voksen kan finne sin egen utviklingsvei i møte med det samfunnet det lever i.

Oppdragelses – og læringsmål innenfor steinerpedagogikk, for barn frem til skolemodenhet:

Barn blir født som individer som utvikler seg sammen med sine begavelser, interesser, forkjærligheter og handikap, og som vil gå sine egne veier. For å ledsage denne prosessen så bra som mulig, trenger de kompetente voksne forbilder, kjærlighetsfulle og trygge menneskelige relasjoner samt sin egen utviklingstid.

Barn hører ikke hjemme i voksenverdenens tidsskjema og heller ikke i deres politiske eller økonomiske målorientering. Barn innehar evner, lyst og pågangsmot til å lære. Deres ”utviklingsvinduer” står spesielt i disse første barne- og skoleårene, vidt åpne. Ut i fra dette oppstår et ansvar for å tilrettelegge deres omgivelser, slik at de kan utvikle seg på en sunn måte og

- lære verden å kjenne i sin sammenheng (forståelighet)
- utvikle tillit til de egne voksende krefter og evner (håndterlighet)
- oppdage egne tankers, følelsers og gjerningers betydning

Heller ikke spørsmålet om skolemodenhet må rette seg etter partipolitiske eller økonomiske interesser, men orientere seg i forhold til barnets fysiske, sjelelige og åndelige utvikling. Tiden før skolestart tjener til å utvikle såkalt basiskompetanse, som er et fundament for skolens oppdragelse og læring senere. Nettopp denne basiskompetansen, skaper fundamentet for senere differensiering, og for at man som ungdom og senere som voksen, kan mestre livets krav til prestasjoner på ulike felt.

Steinerbarnehagene vil være med på å legge forholdene til rette ved barnets start i livet, under barnets utvikling de første 7 årene. Vi vil hjelpe til med å muliggjøre en glad, lærerik og lykkelig barndom.

Barna i førskolealderen verken trenger eller tåler en ensidig intellektualisering. Det de har behov for er oppmerksomme foreldre og godt skolerte pedagoger som kan gi dem orientering og sjansen til læring, slik at de kan finne sin egen vei. Steinerpedagogikken er redskapet vårt.

Det grunnleggende er at vi ser på barnet i de første syv årene som et rytmisk, etterlignende og sansende vesen. Dette tas hensyn til når vi former omgivelsene rundt barnet og hvordan vi velger å bruke tiden i barnehagen. Hvilke metoder vi bruker og hvordan vi utfører det vi gjør (våre holdninger) er også viktig, i forhold til ideen om at barnet etterligner oss.

Steinerpedagogikken har høye idealer. Den viktigste og vanskeligste delen av den voksnes rolle i barnehagen, er hele tiden å arbeide med seg selv. Dette arbeidet er en kontinuerlig prosess hvor pedagogen hele tiden bestreber seg på å gjøre det bedre.

DET SANSENDE BARNET - DET ETTERLIGNENDE / HERMENDE - DET RYTMISKE BARNET.

Helt fra unnfangelsen er barnet bundet til en fysisk rytme, morens hjerteslag, og allerede etter fire uker slår det ufødte barnets eget hjerte som følge av dets eget kretsløp. En rekke andre rytmer trer også i funksjon i mors liv, f.eks. stoffskiftet, søvn og våkenhet, aktivitet og hvile. Rytme er et bærende prinsipp som inngår i alle livsprosesser og alltid innebærer en balansert veksling mellom to motsatte kvaliteter eller virksomheter. Etter at barnet er født, er vi vitne til hvordan det langsomt underlegger seg omgivelsenes rytmer i stort og smått. Hele livet står mennesket i et vedvarende spenningsforhold mellom sine egne behov for rytmer i tilværelsen og de rytmer som omgivelsene leder oss inn i eller krever av oss. Med dette for øye blir det særlig viktig at barna opplever en jevn og trygg rytme i barnehagedagen.

Det lille barnet kommer til verden med alle sanser åpne. Det har ingen mulighet til å kunne beskytte seg mot eller bearbeide de mange sanseintrykkene med tenkning eller bevisst vilje. Det har full tillit til sine omgivelser og til de voksne som er sammen med det. Moderne forskning sier at hele kroppen hos et lite barn fungerer som et sanseorgan. Jo yngre barna er, jo sterkere virker inntrykkene, og de påvirker hele den biokjemiske og neurologiske balansen i kroppen, hjernens vekst, utforming av indre organer osv. Derfor er mengden og arten av sanseintrykk så umåtelig viktig. Vi prøver ut ifra denne erkjennelsen å legge til rette slik at mest mulig skal kunne virke styrkende og forfriskende på barnet. Dette gjelder alt, fra lekemateriell til interiør og ernæring, stemninger, lys og lyd.

I kjøkkenet er det godt å være! Her er det aktivitetsmuligheter for ivrige barnehender, det bobler i grytene, og en smaksprøve er det alltid å få. Hver dag serverer vi et biodynamisk måltid. Mens noen arbeider i kjøkkenet, lekes det i kriker og kroker. Lekene våre er laget av naturmaterialer, og de er enkelt utformet for å nære barnas fantasi. Dagene er et samspill mellom barn og voksne hvor det bakes, strykes, kostes og rakes. Hensikten er å gi barna mest mulig varierte sanseopplevelser.

Aristoteles sa at mennesket er det mest etterlignende av alle dyr. Rudolf Steiner hevdet at det barnet sanser ikke bare blir mottatt som sanseintrykk, men også etterlignet!

Alt vi foretar oss i barnets nærhet vil det etterligne, enten det er måten å røre i grøten på, sukke, nynne eller subbe mens vi går. Mye av etterligningen kan vi umiddelbart se, men mye er også skjult. Dette er grunnen til at de voksne i barnehagen i stor grad sysselsetter seg med allslags praktisk, anskuelig arbeid. Det gir barna rik anledning til opplevelser på mange plan, og de får vokse inn i verden uten forklaringer, men gjennom egne handlinger og opplevelser. Drivkraften ligger i deres evne og trang til å etterligne sine omsorgspersoner. I førskolealderen ønsker vi å omgi barna med ærbødighet, undring og takknemlighet, og for at det skal være mulig må pedagogen hente fram disse kvaliteter hos seg selv. Å være bevisst alt vi gjør, tenker og er, er knapt mulig men ”oppdragelse er selvoppdragelse”, heter det – og det prøver vi å ta på alvor. Barnets første år er preget av opplevelser og erfaringer med hele kroppen. Dette danner grunnlaget for all læring senere i livet, og foregår etter følgende prosesser:

Det lille barnet gjør en handling inspirert av omgivelsene. Handlingen fremkaller opplevelser og følelser. Barnet forbinder seg med handlingen. Interessen våkner, undring og spørsmål blir bevisst, forestillinger og begreper utvikles.

I løpet av de første 7 leveårene forskyver prosessen seg gradvis mer og mer i retning av at også følelser og tanker utløser handling. Dette gir oss en nøkkel til barnets oppdragelse de første årene.

I barnehagen legger vi til rette for dette ved å gi barnet varierte muligheter til fri etterligning, sansning av forskjellige kvaliteter og harmoniske rytmer i hverdagen. Slik styrkes barnets vilje. Vi ønsker at barna skal oppleve omsorg og trygghet i en hverdag som er forutsigbar og oversiktlig. Derfor har vi en dagsrytme, ukerytme og årsrytme med faste rammer og rutiner. Gjennom våre daglige gjøremål ønsker vi å være gode forbilder for barna og forsøker å formidle livsglede og nærhet til omgivelsene. Vi legger vekt på å stimulere til selvstendighet og mestring, noe som igjen fører til styrking av selvbildet for hver enkelt.

Barn trenger orden og oversikt i hverdagslivet ved at deler av dagsprogrammet gjentar seg i fast rekkefølge hver dag. En viss regelmessighet i dagens, ukens og årets forløp gir trygghet, fordi barna vet hva som skal skje. Dette bidrar dessuten til å fremme deres selvstendighet og utvikle begrep om tid.

Den daglige kontakten mellom foreldrene og de ansatte i barnehagen betyr mye for barnas trykghetsfølelse, dvs. at de opplever at hjem og barnehage er i dialog og vil det samme. Vi ønsker at foreldrene forteller fra barnets hverdag, både smått og stort. Barnehagepersonalet blir bedre kjent med barna jo mer vi vet, og da kan vi også lettere legge til rette for gode dager. Personalet vil også gjerne fortelle litt om hvordan barnets dag har vært når foreldrene kommer og henter. Et trygt samvær med mennesker, gjennom kunstneriske aktiviteter, sangleker og eventyr gir næring til barnets følelsesliv. I frileken, som vi gir mye tid til i barnehagen, kan barnet utfolde seg fritt med lite innblanding fra de voksne. Barnas leker og formingsmaterialer er laget av naturmaterialer, som med sine forskjellige kvaliteter gir nyanserte impulser for mange av barnets sanser. Mange av lekene er ubearbeidet, og de ferdige lekene har få eller ingen detaljer. De gir rom for fantasien og kreativiteten. Gjennom økt kroppsbeherskelse, indre billeddannelse og begrepsdannelse utvikles hukommelse, selvbevissthet og sosial bevissthet. Tenkningen utvikles

MATLAGING - ERNÆRING

I barnehagen lager vi selv den maten vi spiser til daglig, og forberedelsene foregår i rommet der barna er. De kjenner duftene omkring seg, og kan ofte delta i noe av de voksnes matlaging. Ofte lager noen barn ”mat” i dukkekroken samtidig. Når maten er ferdig, dekkes bordet av barn og voksne. Hendene vaskes, og vi setter oss til bords. Det tennes et lys, og sammen signer vi maten med en sang eller et vers. Måltidet kan bestå av grønnsaksuppe, grønnsakspizza, grøt eller müsli av forskjellige kornslag, rundstykker med ost, eplemos, omelett etc. og stort sett drikker vi vann eller urtete til maten. Menyen er hovedsakelig lik fra uke til uke, og for barna er dette viktig fordi de da får en opplevelse av hvilken dag det er. Mange barn har eller kan utvikle intoleranse overfor melk, derfor serverer vi lite melk til måltidene.

Menyen er i hovedsak vegetarisk.

Så langt det er mulig, bruker vi grønnsaker, korn og melprodukter av økologisk eller biodynamisk kvalitet. Dvs. at produktene under vekst ikke er tilført kunstgjødsel, og det er heller ikke brukt kunstige sprøytet. Siktet mel, firkornmel og annet mel, hirse og ris bestilles fra Helios. Også salt, sukker, krydder og urteteer bestiller vi derfra. Noe dyrker vi også selv. Grønnsaker og frukt handler vi i størst mulig grad økologisk eller biodynamisk, som regel fra dagligvareforretning. Vi prøver å finne norske varer som har kort reisevei. Det vi bruker av meieriprodukter og egg handles i dagligvareforretning, men også disse varene er det ofte mulig å få tak i av økologisk kvalitet. Vi prøver for øvrig å søke oss fram til produkter som har minst mulig kunstige tilsetningsstoffer for å unngå å provosere fram allergier hos barna.

LEK - BEVEGELSE

Motorisk mestring er grunnlaget for all videre læring, og har stor betydning for et barns utvikling av selvtillit og sosiale evner. Vi lever i en tid da barn passiviseres og tilbringer mer og mer tid foran dataspill og fjernsynsskjermer.

Vi legger vekt på å fremme den motoriske og sosiale utviklingen til barna.

Leken har en viktig plass i steinerbarnehagene. Hver dag lar vi den frie leken ha god tid og plass både ute og inne. Hva er da fri lek, og hvorfor er den så viktig?

Det finnes mange teorier om og definisjoner på lek, men forskere er enige om enkelte ting; det som karakteriserer den frie leken er at den er lystbetont, spontan og frivillig. Den er barnas egen skapende virksomhet hvor det er prosessen og ikke resultatet som er det viktige. Leken har kun indre motiver og er barns naturlige måte å bearbeide opplevelser på. Her forvandler de sine erfaringer, fordøyer og integrerer inntrykk og eksperimenterer med sine følelser.

Omgivelsene må bære preg av fred og ro og trygghet siden lek ikke kan oppstå hvis barnet er utrygt eller anspent. Av de voksne krever dette bevissthet og vilje til å arbeide med seg selv, for å kunne skape et rom der barna kan utfolde seg. Lekens karakter er avhengig av barnets utviklingsstrinn og personlighet, men mest av situasjonen og omgivelsene. Det er miljøet, atmosfæren og det materiell som brukes, som til stor del bestemmer hvor mange av barna som finner seg til rette i god lek.

Barnet utvikles og lærer ved å etterligne sine omgivelser, og de voksne er en stor og viktig del av disse. Derfor må de voksne i barnehagen vektlegge et forbilledlig arbeide som barnet kan etterligne, det kan være matlaging, hagearbeid, reparasjoner eller håndverk. Det er viktig at arbeidet utføres med glede og i et rolig tempo. Vi kan stimulere til lek ved å være tilstede i vårt arbeid, men samtidig ha barna i bevisstheten og ikke avbryte eller forstyrre hvis de ikke trenger hjelp. Må vi avbryte en aktivitet strever vi etter å være ”overgangskunstnere” som fører den ene aktiviteten over i en annen ved å innlemme den i leken eller bruke sang, musikk eller vers.

Leken er viktig for barnets utvikling på mange forskjellige områder, og er selve instrumentet for læring de første 7 årene. Den har en stor betydning for barnets utvikling av selvbevissthet og identitet. I leken bearbeider barnet følelsesmessige opplevelser og følelsesregisteret prøves ut og utvikles. Leken kan også virke helbredende og bidra til mindre egosentrisitet ved at barnet tar andres perspektiv.

I leken trener barnet opp forestillingsevnen som i sin tur hjelper oss å orientere oss og handle. Frigjøringen fra konkret virkelighet baner vei mot en abstrakt tenkning og legger grunnen for senere læring i skolen. I leken skjer en ubevisst læring og utvikling av intellektuelle ferdigheter. Gjennom leketøyet gjør barnet sine sanseerfaringer og får næring til fantasien. Derfor gir vi barna leketøy som kan brukes til mange forskjellige ting, barnet må selv ta i bruk fantasikreftene og skape ut fra situasjonen. Dette betyr i praksis at vi bruker enkle leker i varierte naturmaterialer. Trestykker, røtter, kongler og steiner kan bli til mat i kjøkkenkroken eller penger i butikken. Vi bruker stoffstykker i bomull og silke til å bygge hytte med eller knytte rundt skuldrene for å bli konge eller troll. Dukkene er enkle og laget av bomull og ull. De har ikke noe fiksert ansiktsuttrykk og kan heller ikke lage lyder eller bevege seg, derfor må barnet selv være skapende i leken og legge til følelser og lyder. Leketøyet kan gjerne være hjemmelaget og det er viktig at de voksne pleier og stiller leketøyet i barnas nærvær.

DAGSRYTMEN

Dagens rytme er en vekselvirkning mellom frie og samlende aktiviteter. Elementer i dagen er frilek, eventyr, ringlek, måltid og lek ute. Rytmene er forutsigbar, slik at barnet kan kjenne seg igjen i det daglige liv. Hver avdeling har sin egen dags- og ukerytme som deles ut ved oppstart.

UKERYTMEN

Alle avdelingene har hver sin ukerytme som gjelder for hele barnehageåret. Aktivitetene på avdelingen er de samme som kan være:

mandag- turdag

tirsdag - maledag

onsdag - matlaging

torsdag - bakedag

fredag - vaskedag

RINGLEKEN

Ringleken er et viktig pedagogisk element i hverdagen i steinerbarnehagen. Den er en daglig samlingsstund som består av sangleker, rim, regler og fingerleker. En voksen forbereder og lærer utenat materiale som han/hun velger. Valget av sanger, vers og leker har sammenheng med årsløpet og alder og sammensetning i barnegruppen. I ringleken formidler vi årstiden og høytidene til barnet på en kunstnerisk måte og i møtet med sol, stjerner, blomster og dyr pleier vi forholdet til naturen og det som vokser og lever der. Dette er med på å gi en grunnleggende respekt for verden rundt oss og bidrar til å skape en helhet for barna. Vi tar vare på kulturarven vår ved å bruke gamle tradisjonelle leker og sanger knyttet til yrker, eventyrskikkelser eller dyr. Barnet i første 7-års periode er åpent, og sanseinntrykk har en sterk innvirkning. I ringleken har vi rike muligheter til å stimulere sansene og integrering av disse gjennom sang, musikk og bevegelse. Vi kan stimulere til allsidig bevegelse som bidrar til at barnet erobrer sin egen kropp og utvikler en god motorikk. Vi bruker hele kroppen og lar barna få oppleve polariteter, for eksempel fort/sakte eller stort/lite. Erfaringer barna gjør gjennom kroppen er viktige for utviklingen av personligheten og selvfølelsen. Barn i denne alderen tilegner seg kunnskap med hele kroppen, denne ubevisste læringen danner grunnlaget for utvikling av språk og tenkning. Barnet lærer og utvikles ved å etterligne sine omgivelser. I ringleken etterligner de den voksne og utvikler seg språklig, motorisk og sosialt. Her er det viktig at vi er gode forbilder og bruker et klart og tydelig språk, variasjon i stemmen og enkle, vel innøvde bevegelser. Forberedelsen er viktig, men også glede, begeistring og evnen til å iakttå barna og skape øyeblikket. En erfaren pedagog vil etter hvert ha et stort repertoar å ta av når stunden krever at du improviserer. Ringleken er og viktig for fellesskapsfølelsen i gruppen og barnas sosiale utvikling, i det den bidrar til samspill og inspirerer til lek og bevegelse. Her blir hvert enkelt barns vilje og personlighet møtt av andre barn og voksne. Vi møtes, hilser, velger oss en venn, venter på tur, synger alles navn, gir og tar. Dette bidrar til at alle føler seg sett og skaper varme og trygghet i barnegruppen. For barn som er nye i gruppen, eller sliter i det sosiale kan ringleken være et godt hjelpemiddel.

EVENTYRET

Den daglige eventyrstunden er en del av dagsrytmen i steinerbarnehagen. Vi samles i eventyrrommet eller en spesiell krok av rommet og lytter til en voksen som forteller et eventyr som er lært inn på forhånd. Eventyrene som blir fortalt er enten ekte, ubearbeidede folkeeventyr

eller enkle remseeventyr for de aller minste. Vi forteller uten bøker, barnet skaper selv i sin fantasi de bilder som eventyret inneholder. Uten bøker får vi en sterkere forbindelse mellom den voksne og barna og vi kan lettere fange deres oppmerksomhet.

Vi forteller det samme eventyret i en eller to uker. Det rytmiske, gjentakende aspektet virker oppbyggende på barnet, og vi gir det gode muligheter til å forbinde seg med innholdet i fortellingen. Vi forteller alltid eventyret helt ferdig, hvis vi avbryter midt i fortellingen for å fortsette neste dag vil vi forlate barnet i en tilstand av indre spenning hvor forløsningen enda ikke er kommet. Folkeeventyrene er bygget opp sånn at etter mange prøver og vanskeligheter kommer forløsningen til slutt og vi kan puste lettet ut. Ritualene som omgir fortellingen er viktige, og de gjentar seg hver dag. Først tenner vi et lys, så sier vi et vers og lar lyren eller klangspillet klinge. Så senker roen seg og eventyret kan begynne. ”Det var en gang....”

Vi dramatiserer ikke når vi forteller, med gester eller språk og stemmeleie, men formidler den livsvisdom som ligger i eventyret i form av ord og setninger og klang.

Eventyrfortelling har betydning for barnets utvikling på mange forskjellige områder.

- Eventyrene har en iboende billedskapende kraft og inspirerer til lek. Barnet skaper sine egne bilder som kommer til uttrykk i leken med dukker, ting eller hverandre.
- Vi gir barna en opplevelse av helhet når vi møter dem med et billedespråk som er naturlig i forhold til deres utvikling. I eventyrene uttaler seg evige sannheter som er næring for barnas sjeleliv og som berører store menneskelige temaer uten å moralisere. Her beveger barnet seg i en indre verden av mot, tillit, forundring, sorg og glede hvor de utvikler sjelelige krefter.
- Når vi velger eventyr med et rikt og variert språk og forteller det tydelig og klart understøtter vi barnas språkutvikling og hjelper dem til å utvide ordforrådet og få klarere forestillinger om verden og tingene rundt oss.
- Vi gir barnet gode sanseinntrykk gjennom språk, levende musikk og opplevelser av nærvær, fordypelse og stillhet sammen med andre barn og voksne. Dette er noe som kan være vanskelig å tilegne seg i vår tid.

FØDSELSDAGER

Barnets fødselsdag er en høytidsdag som barnet har store forventninger til. Dette prøver vi å etterkomme i steinerbarnehagen. Når barnet ankommer barnehagen til fødselsdagsfeiring er flagget hengt ut og det blir det hilst velkommen med gratulasjoner og de voksne har pyntet seg. Barnet har pyntet seg spesielt til denne dagen. Barnet har med en egen fødselsdagskake som skal nytes etter måltidet.

Inne på eventyrrommet i barnehagen står et bursdagsbord dekket med en fin duk og med antall lys med hvor gammelt barnet er. Det er blomster på bordet samt en kurv med gaver som er godt innpakket. Før eventyret får barnet velge seg to gode hjelpere som skal være med å hjelpe barnet med små gode ting denne dagen.

Så begynner eventyret der barnets biografi blir omtalt på en kjærlig måte. Eventyret starter med et barn som satt oppe i himmelen og kom ned til jorden til akkurat den mammaen og pappaen som det hadde ønsket seg. Så fortelles små glimt av livet som barnet har levd, små og store ting, spesielt morsomme ting. Barnet koser seg stort under eventyret og ler godt av alt det rare som det har vært med på. Så spiser vi et deilig fødselsdagsmåltid sammen og avslutter det hele med barnets egen kake som det gjerne har hjulpet til med å lage sammen med mamma/pappa.

De andre barna i gruppen synes det er stor stas med fødselsdag og ”bærer” fødselsdagsbarnet på en helt særegen måte. Det er en høytidsdag i barnehagen og av stor betydning for det lille barnet.

DE MINSTE I BARNEHAGEN

Til å begynne med var steinerbarnehagen for barn fra 3 til 6 år. I de senere år har vi også tatt imot barn under 3 år, og dette har vært med på å gjøre hverdagen i barnehagen annerledes. De minste barna har litt andre behov, noe vi prøver å imøtekomme så godt vi kan. De trenger for eksempel mat litt oftere enn de større barna, og de fleste av dem har også behov for en eller to hvilestunder midt på dagen. De voksne nynner og synger hele dagen med barna i oppholdsrommene og i stallekroken. Hver dag samler de også barna en stund på teppet til en liten sangstund med vers og fingerleker. De voksne må være til stede med barna i mye større grad enn med de større, det blir derfor mindre tid til voksenarbeid. Forbilder for barna er vi uansett hva vi gjør.

Vi har enkle antydninger til årstidsfester for de små. Småbarna har andre behov enn de store og alt er trygt når det er mest mulig gjenkjennelig. Men våre store barn kommer på festdager og synger for dem og kanskje overrasker med litt festmat eller annet.

Vi har årstidsbord som skifter med årstidene. Vi forsøker å skape en stemning som følger årstidene med sanger og gjøremål uten de så synlige festene.

Pleie av sansene er viktig for det lille barnet.

Barnet får våkne i takt med seg selv og sin egen utvikling og vår oppgave er å tilrettelegge så godt som mulig at dette får skje.

Det er interessant å se hvordan de små barna påvirker *hjertekreftene* hos alle. Med de små omkring seg får de større god anledning til å utvikle sin omsorgsevne og toleranse, og barna lærer å ta hensyn til hverandre og er ofte glade for å kunne hjelpe hverandre. De store gleder seg over utviklingen til de små, for eksempel i språkveien, hvor utviklingen ofte går rivende fort når de begynner i barnehagen.

De minste barna leker oftest for seg selv, men ofte blir de også inkludert til samspill i leken med hverandre. Hele tiden lærer de av de voksne og de store barna, disse blir viktige forbilder for dem. På uteområdet møter de oftest de store barna men de største får også lov å komme på besøk til de små. De små etterligner spontant og selvfølgelig og med stor glede det som de større barna gjør. Alle får en gladere hverdag, og gruppen oppleves på mange måter mer som en familie.

ÅRSTIDSFESTENE

HØSTTAKKEFESTEN

Denne festen handler om å være takknemlig for alt det jorden gir oss.

Forberedelsene til festen gir rike muligheter til aktiviteter. Vi høster det vi har sådd i vår grønnsakshage, vi drar til bonden og henter korn og grønnsaker, frukt og bær. Markens grøde foredler vi i barnehagen sammen med barna. Kornet treskes, males og bakes til brød. Vi kinner smør og lager korn- og blomsterkranser. I ringleken synger vi om bonden og dyrene.

På festdagen koser vi oss med deilig selvlaget grønnsakssuppe, nybakt brød fra selv malet korn og selvlaget smør.

MIKAELIFESTEN

St. Mikael er 29. September. I gammel norsk tradisjon feiret de Mikkelsmess på denne dagen. Festens tema er om dragen som vil ta lyset fra mennesket og ridder Georg som kjemper mot dragen for å vinne lyset tilbake.

Barna får høre legenden om den tapre ridder Georg, som ved hjelp av engelen Mikael overvant den ildsprutende dragen for å redde prinsessen. I ringleken leker og synger vi om ridder Georg, som kjemper mot dragen og vinner prinsessen - kampen for det gode i verden.

Til festdagen har vi bakt sverdbollebrød og pyntet oss i ridderkapper!

LANTERNEFESTEN

Lanternefesten handler om å tenne lys i mørke og at vi tar farvel med sommeren og sollyset. Den handler også om å dele med våre medmennesker og lyse for hverandre. Lanternefesten feires 11. november. Dagen har flere navn, for eksempel Mortensdag og St. Martinsdag og feires til minne om den hellige Martin av Tours, Frankrike (397-316 f. Kr.). Martin var en ung offiser som var ute og red en kald vinterkveld. Ved byporten til byen Amiens oppdaget han en tigger som frøs så forferdelig. Han delte kappen sin i to, og gav den ene halvdel til tiggeren. Om natten drømte han at tiggeren var Kristus.

I forkant av festen lager vi lanterner i barnehagen. Selve festen foregår om kvelden ute i høstmørket, sammen med foreldrene. Vi danner et langt tog av syngende mennesker som lyser opp med lanterner i nabolaget. Tilbake i barnehagen mens vi samles rundt det store bålet i hagen og synger om st. Martin kommer plutselig en staselig ridende ridder på sin hest - inn i barnehagen..... han deler ut småpakker til barna som inneholder sol, måne og stjernebaker.

ADVENTSHAGE

Advent betyr ”komme”. Vi mennesker ser fram mot lyset og venter på noe som skal komme i den mørkeste årstiden, Jesu fødsel.

Vi innleder adventstiden i barnehagen med en adventshage/adventsspiral en ettermiddag når det begynner å bli mørkt.

I barnehagen er det laget en stor spiral av granbar på gulvet. I midten brenner et stort lys. Barn og voksne kommer inn mens det spilles levende musikk, og setter seg i sirkel rundt spiralen. Først leser en voksen et adventsdikt og deretter synger vi kjente og kjære jule- og adventssanger. Mens vi synger og spiller, går ett og ett barn med hvert sitt lille lys i et eple inn til det store lyset i spiralen, tenner lyset sitt, og setter det ned i granbaret. Vi ønsker med adventshagen å skape en god opplevelse av at man kan tenne sitt eget lille lys, som sammen med andre lys, lyser opp for fellesskapet.

LUCIAFESTEN

Luciadagen er 13. desember. Tidlig om morgenen(kl.08.00) kommer Lucia med sine terner med lys og sang og lussekatter til barna i barnehagen, foreldre og søsken. De store barna går senere på dagen til småbarnsavdelingen og synger også for disse og har med lussekatter og lys

NISSEFESTEN/GRØTFESTEN

Siste fredagen før vi tar juleferie har vi nissefest i barnehagen

Nissene er en viktig del av vår tradisjon. Alle barna kommer til barnehagen utkledd som nisser med røde luer og eplekinn. Vi går rundt juletreet synger vi kjente og kjære julesanger med bl.a. ”på låven sitter nissen” – leker også andre nissesanger. Vi spiser risengrynsgrøt med mandel i og den heldige vinneren får en overraskelse...sitter vi helt stille så får vi nok høre husnissen og kanskje han har lagt igjen noe til oss....

HELLIG TRE KONGERS FEST

Rundt den 6. januar feirer vi hellige 3 kongers fest med barna. Vi samler oss for siste gang rundt juletreet, synger julesanger og leker. Til slutt "kler"vi av juletreet før vi kaster det ut gjennom vinduet mens vi synger; "nå er den glade julen slutt, slutt, slutt- julegranen kastes ut, ut, ut - men til neste år igjen kommer den våre kjære venn for det har den lovet!"

FASTELAVEN/KARNEVAL

Fredag før fastelavenssøndag baker vi fastelavensboller i barnehagen lager vi fastelavensris Siste fredag før vinterferien når solen har snudd og naturen begynner å våkne til liv feirer vi karneval i barnehagen. Karnevalet har fått sitt navn fra det middelalderlatinske ”Carnelevare” som betyr ”farvel til kjøttet”. Festen var en innledning til fastetiden.

Vi henter frem utkleddingstøyet og barna kommer ferdig utkledd etter tema, for eksempel ”markedsplassen”, ”fest på slottet”, sirkus eller lignende. Vi spiser fastelavn boller og koser oss med lek og sang.

PÅSKEFESTEN

I steinerbarnehagene legger vi vekt på naturens oppstandelse i anledning påskefeiringen. Kraften i oppstandelsen blir billedliggjort ved egget – som man forbinder med påsken. Egget er rundt, det har ingen ende, ingen begynnelse, og det ”gjemmer” på noe – som vi knytter til det levende, til livet, til naturen som gjenoppstår hver vår.

Fredag før påske inviterer vi foreldre og søsken til påskefrokost i barnehagen. De voksne har pynter et vakkert festbord hvor vi legger de fargede eggene. Vi har bakt brød som vi spiser med egg og annet godt pålegg. Vi synger om kyllingen i egget og om påskeharen som gjemmer eggene.

Haren er et symbol barna lett forbinder seg med. Han gjemmer egg, og den er et av våre mest fruktbare dyr. I fortellerstoffet er det haren, egget og solen som står sentralt, alle symboler på de fornybare og livgivende kreftene i naturen. Vi sår karse og hvetegress, lager påskeharer eller kyllinger. Vi maler påskeegg som vi henger påsketreet eller i påskekransen.

Første dag etter påskeferien, fortelles påskeeventyr. Så går vi ut og leter etter egg som påskeharen har gjemt til oss. ”Å finne” er sentralt denne dagen.

PINSEFESTEN

Pinsefesten i steinerbarnehagene forbindes med lys og luft og fuglenes tilbakekomst. Vi kan blåser såpebobler og løvetannfrø, lager pinsefugler av papp og silkepapir. På selve festdagen får barna høre eventyret ”den hvite slange” (Grimm). Vi går ut i naturen og tar med oss pinsefugl boller og saft og har piknik ute i hagen.

SOMMERFESTEN

Dette er den siste festen før sommerferien og vi gjør ekstra stor stas på de barna som slutter for å begynne på skolen etter ferien.

Til sommerfesten har vi invitert til stor fest i hagen for alle søsken, foreldre og besteforeldre. Vi

har pyntet barnehagen med blomster og dekket bord. Barna i barnehagen sammen med kollegiet viser sommerspillet/sommerringen; hvor alle er med. Så har vi høytidelig avskjed med de store barna som skal begynne på skolen før vi går til festbordet med salatbuffet, grill og et bugnende kakebord som venter. Alle familier bidrar med noe godt å spise til kakebordet samt betaling for barn og voksne for grillmat!

ÅRSTIDENE

ÅRSTIDSBORDET

I alle steinerbarnehager kan dere finne noe som vi kaller ”Årstidsbord”. Dette bordet/kommoden eller hyllen står på en sentral plass på avdelingen – godt synlig for barna.

Det vi pynter bordet med, skal speile festene vi feirer i barnehagen og uttrykke naturens forvandling gjennom årsløpet. Barna pleier ikke å få lov til å leke med figurene, men hvis de har funnet en fin stein eller plukket en blomsterbukett, så er årstidsbordet en selvfølgelig plass til alle små skatter. Årstidsbordet gir barna et fast holdepunkt i rommet og trygghet i hverdagen.

Utformingen kan være veldig individuell på de forskjellige avdelingene, men nesten alltid vil en finne blomsterbukett, et kunstkort, en krystall og et lys på bordet. En duk og/eller et silkeslør i en farge som passer til årstiden gjør det hele til en nytelse for øyet. Hele fargesirkelen brukes gjennom årets løp. Om våren er ofte ”Moder Jord” med alle sine frøbarn tilstede, på høsten kan St. Mikael og dragen dukke opp, til jul vandrer Maria og Josef mot stallen og når det er bitende kaldt ut, - ja da stor nok Kong Vinter i isslottet sitt.

FAGOMRÅDENE I STEINERBARNEHAGENE (kompetanseområder)

I en steinerbarnehage ser man på de første 7 årene som en viktig periode for alt som skjer senere i livet. Barn i den første 7-årsperioden forbinder seg med verden gjennom sansning og etterligning. All tidlig læring er sterkt avhengig av hva som kommer barnet i møte fra omgivelsene: barnet tar opp i seg det språket det hører, og lærer å gå ved etterligning av voksne. Denne hengivne etterligning av det de voksne *er* og *gjør* danner utgangspunktet for pedagogikken. Fagområdene inngår som en naturlig og ikke-intellektualisert del av barnets hverdag, eksempelvis i ringleker, sanger, barneremser, frilek, praktiske oppgaver og i den atmosfære og samhandling som skapes mellom voksne og barn.

Barna i førskolealderen verken trenger eller tåler en ensidig intellektualisering. De trenger heller ingen kosepedagogikk. Det de har behov for er oppmerksomme foreldre og godt skolerte pedagoger, som kan gi dem orientering og mulighet til læring, slik at de kan finne sin egen vei

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Å omgås hverandre må læres. Uten sosial kompetanse er den enkeltes liv i et fellesskap utenkelig. Denne læringsprosessen begynner i familien og fortsetter i barnehagen. I mange oppgaver opplever barna at det er nødvendig å hjelpe hverandre for å nå et mål. Alt må gjøres gjennom aktiv handling, ikke gjennom lange intellektuelle forklaringer.

Gjennom samværet med voksne og barn i forskjellig alder øver vi hele tiden på forskjellige typer

kommunikasjon. Barna lærer av de voksnes forbilde hvordan måten å kommunisere på forandrer seg etter hva som skjer og hvem man har med å gjøre.

Vi møter en 2-åring på en annen måte enn en 6-åring.

De voksne i barnehagen benytter seg av et språk som i hovedsak er tilpasset de barna vi til enhver tid har med å gjøre, av og til gjerne med nye ord og vendinger. Vi snakker som voksne mennesker, aldri "babyspråk".

Sosiale koder knekkes og barnet finner seg bedre og bedre til rette i verden.

Språket vies stor oppmerksomhet i vår barnehage. Når barnet kan fylle et ord med mange forskjellige meningsfulle opplevelser, vil ordet kunne bli et stadig bedre redskap for barnet. Ord og vendinger som de voksne bruker i samtale med barna for å uttrykke følelser, vil også alltid virke som en modell for hvordan barna uttrykker sine følelser. Gjennom sanger og vers, eventyr og fingerleker øves språkets rytme og nyansering. Det samme eventyret, verset o.lign. gjentas over lengre tid.

Folkeeventyr og fortellinger formidles til barna som fortellerstoff. Det brukes originalversjoner, og handlingen får tale for seg. Dette gir næring til barnas moralske fantasi i et billedrikt og levende språk. I remseeventyrene vektlegges språkets rytme og musikalitet.

Ofte knyttes vers og sanger til bevegelser. Slik øves på en lekende og organisk måte språk og artikulasjon sammen med sansemotorikk, koordinasjon, konsentrasjon og sosialt fellesskap. Av og til brukes også ulike dialekter og /eller fremmede språk, som nyanserer barnets språkfølelse og kommer det til gode når det senere skal lære fremmede språk.

En gang i blant hender det også at vi leser fra en bok eller synger sanger i en sangbok. Dette foregår helst om ettermiddagen, hvis barna er slitne eller lekekameraten har gått hjem.

KROPP; BEVEGELSE OG HELSE

tur - frilek – eurytmi

Bevegelse er viktig, både på det indre og det ytre plan. Mange mennesker i vårt samfunn beveger seg for lite. Dette gjelder i økende grad også barn.

Vi prioriterer høyt å gi barna tid, rom og stimulans til sin frie, spontane lek. I frileken er alt "på liksom" og derfor trygt, men for barnet er det likevel ramme alvor. Følelser kan bearbeides og eksperimenteres med og sosiale ferdigheter øves. Vi er mye utendørs, og terreng og værforhold gir forskjellige muligheter og utfordringer til det enkelte barn. Ferdigheter øves kontinuerlig. I frileken foregår kroppsutfoldelse og naturlig grov-motorisk trening. Grovmotoriske ferdigheter har stor betydning for et barns selvtillit, sosiale evner, sanseårvåkenhet mm.

Rytmen, trinnene og bevegelsene i ringlekene styrker barnas kroppsbeherskelse og hjelper dem til å ta kroppen i besittelse. De får større sikkerhet og kraft, mer smidighet og letthet i bevegelsesmønsteret. En grunnleggende erfaring med ringlekene er også at barna blir rødkinnede, ivrige og glade, får nye krefter og ny energi.

Dette gjelder også for **eurytmien**. I barnehagen har vi eurytmi en gang i uken med en utdannet eurytmist. Eurytmi er et gresk ord som betyr skjønn bevegelse / skjønn rytme. Bevegelsene som gjøres er til dels knyttet til språket og lydene. Gjennom eurytmien ønsker vi å medvirke til utviklingen av et harmonisk forhold mellom bevegelser og fantasi, musikk og språk. Den hjelper barna til å bli hjemme i sin egen kropp og til å oppøve rom-sansen.

De voksne som omgir barnet i barnehagen arbeider med seg selv og sine holdninger og med å formidle livsglede. Trygghet, omsorg og forutsigbarhet er viktige aspekter om vi ønsker god helse, og at glede smitter vet vi.

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

lek - kunstneriske aktiviteter - årstider

Når vi har ringleker og eventyrstund er naturen og været stadig tilbakevendende temaer i vers, sanger og fortellinger, og årstidsfestene markerer tydelig årets gang.

Barn trenger å bevege seg, og i barnehagen har vi både innetid og utetid. Innendørs er leken for det meste rolig. Forskjellige teknikker oppøves i frileken, blant annet under bygging med små og store klosser og hyttebygging med tepper og møbler. I leken eksperimenteres det ofte med vekt, mål, størrelse, form, farge, antall osv. Sosiale relasjoner øves kontinuerlig.

Utover de teknikker barna selv oppøver med kroppen sin, får de også erfaringer med tilblivelsen av en del ting, som vasking og karding av ull, tresking og maling av korn til mel, baking, matlaging og rengjøring. Dette er ting som vi hele tiden gjør på "gamlemåten" uten bruk av maskiner, for at det skal være gjennomskuelig for barna og godt å herme.

Ukentlig foregår også aktiviteter som maling, tegning og evt. modellering med bivoks eller baking.

Ute får barna mer albuerom til å løpe, hoppe og klatre, og de leker utendørs i all slags vær flere timer hver dag. Her får de gode sanseopplevelser og øver styrke, likevekt, balanse, smidighet m.m. De finner små kryp i jorda, en mariehøne eller en sommerfugl i blomsterbedet, og gjør bekjentskap med frosk og ekorn, som av og til er å finne i barnehagen. De kjenner varme, væte og kulde mot huden og kan leke i sand jord og leire. Når de ønsker det, kan de delta i de voksnes arbeid med dyrking av grønnsaker, urter og bær i hagen og oppøve ferdigheter med bruk av verktøy i aktiviteter som for eksempel spikking, pussing og snekring av tre.

I regnvær graver de demninger. Når det er snø ute, kan barna ake eller stå på ski, rulle seg i eller bygge med snø.

Ofte går vi på tur til steder i barnehagens nærmiljø, hvor terrenget og utfordringene er annerledes. Da øver vi også på å ferdes ved trafikkert vei. Dessuten drar vi hvert år på gårdsbesøk. Vi får tak i grønnsaker som vi lager suppe av – og korn som vi tresker og maler,

Vi legger vekt på et sunt miljø for barn og voksne. Barnehagebygningene er laget av miljøvennlige, ikke-giftige materialer, innvendig lasert i duse farger. Barnas leker er hovedsakelig av naturmaterialer, og all maten lages i barnehagen, helst av økologiske / biodynamiske råvarer.

Vi sorterer ut papir, glass, metall og matavfall.

Barna opplever hele tiden at de voksne bryr seg om deres omgivelser. Vi rydder, vasker, steller og reparerer - ofte sammen med barna.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

årstidsfester - høytidsfeiring

Små barn er i sitt vesen religiøse: De tar imot verden som omgir dem med en uforbeholden hengivenhet som gir grobunn i barnet for grunnleggende menneskelige sjels-egenskaper som f.eks. undring, ærefrykt, omsorg, ærlighet, tilgivelse osv. Slike opplevelser kan danne begynnelsen til det indre rom som barnet senere kan videreutvikle og oppsøke som en kraftkilde.

Årstidsfestene og feiringen av høytider bringer gjennom sitt innhold frem en eller flere av de menneskelige kvalitetene som nettopp er nevnt. I fortellingene om den modige ridder Georg eller

den barmhjertige St. Martin, får barna i et billedrikt språk mulighet til å kjenne igjen og ta på alvor de samme egenskapene i seg selv. Bordverset og den andaktsfylte stillheten ved at et lys tennes i forskjellige sammenhenger, bidrar til å fremkalle opplevelser av takknemlighet og ærbødighet.

Den religiøse oppdragelse det her er snakk om er altså uavhengig av alle slags trosretninger, og dreier seg ikke om noen forkynnelse av dogmer. Den utgår fra den kristne impuls i vår kultur, men er i sin form så fri at barn fra alle trossamfunn skal kunne forbinde seg med den. Alle barna i barnehagen skal vite at de er like mye verdt.

Barnehagen er full av små filosofer. Barn undrer seg over så mangt, og de tar seg tid til å dvele ved livets mysterier i mye større grad enn vi voksne. Vi lar dem gjøre dette i fred. Ofte blir noe ødelagt hos barnet av intellektuelle forklaringer fra de voksne. Vi deler derfor heller barnas undring over livet. De finner ofte underfundige og lure svar selv.

Vi er opptatt av at barna skal tilegne seg en viss forståelse av samfunnets grunnleggende normer og verdier. Både barn og voksne trenger sjelelig- åndelig orientering for å kunne utforme sine liv og finne verdibegrep og oppgaver som de kan forbinde seg med. Barn trenger regler, ritualer, klarhet og sannferdighet. De har behov for å oppleve voksne som engasjerer og som kan gi dem moralsk orientering uten å moralisere.

Mange barn i dag opplever i sine omgivelser ofte bare vurderingene fra moro og fritidssamfunnet, som er uten bindende forpliktelser. Steinerpedagogikken opptar den moralske og etiske oppdragelse helt bevisst i sitt konsept. Den tar på alvor at barna trenger et koordinatsystem for det gode, det vakre og det sanne i verden, samt respekt for andre mennesker, andre kulturer, ja, hele skapelsen.

Dette krever et personlig engasjement fra de voksne. Vi bruker fortellinger som gir orientering, det forberedes og feires årstidsfester, det gis en kjærlig pleie av naturen. Vi øver hjelpsomhet og det å ta vare på andre, og vi øver takknemlighet gjennom f. eks bordverset. Barna opplever hvordan foreldrene også er med på å pleie og engasjere seg i barnehagen gjennom å delta på dugnader, årstidsfester og andre gjøremål i barnehagen.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

maling – tegning – modellering – eventyr - ringlek

Motsetningene er til stede rundt oss hele tiden.

Mer og mer blir lagt i faste normer, ting blir nøye planlagt på forhånd, forhold blir fastlagt og bestemt, helt ned i minste detalj. Samtidig er den menneskelige og samfunnsmessige utvikling neppe tenkelig uten fantasi og skapende kreativitet.

I steinerbarnehagene blir utviklingen og pleien av de barnlige fantasikreftene helt konkret. I barnas frilek skjer det mye. Lekene er bare såvidt ferdig utformet eller det er rene naturmaterialer, slik at barna fritt kan bruke dem til ulike funksjoner alt etter behov, så som fjøler, ulike trebiter, steiner, kongler, tøystykker, skinnbiter, ull mm.. Dette stimulerer barnas skapende krefter.

Historier, eventyr og fortellinger inspirerer barna til å forvandle det hørte i en lekende kreativitet.

Ulike lekesituasjoner og god tid til lek hver dag gir dem muligheten til å bli aktive, til å henge seg i dyp konsentrasjon og i stadig på nytt oppflammende skaperglede.

I barnehagen vår er barnet hele tiden omgitt av kunst, kultur og kreativitet. Arkitektur, materialvalg, fargesammensettingen i rommene; alt er gjennomtenkt og tilpasset barna og deres behov.

Det som er fantasifullt og kunstnerisk utvider menneskets sjel og dets bevissthet

Jevnlig har vi ulike kunstneriske aktiviteter sammen med barna. Her er det prosessen som er det viktige.

Hver uke får de male med akvarellfarger på fuktige ark. Både store og små barn synes det er godt å synke inn i fargenes verden på denne måten. Det vi maler blir vakkert uansett. Som regel bruker vi bare rødt, blått og gult, de andre fargene oppstår på arket. Malestunden er oftest en stille stund.

Mange barn er også glade i å tegne, og det kan de gjøre hver dag, om de vil. Det å tegne kan være en ventil for barna, og ofte kan vi lese ting av tegningene som barna selv ikke evner å sette ord på.

Vi modellerer i bivoks, plastelina og deig (baking) og øver finmotorikk og fantasi mens vi tryller fram de fineste ting av disse materialene.

I årets løp foregår også en del andre aktiviteter, som vasking og karding av ull og maling av korn til mel, vi lager lys til jul og maler egg til påske.

Teater og dukkespill har vi også med jevne mellomrom, enten styrt av de voksne eller arrangert av barna selv. Som tidligere omtalt har vi flere ganger i uken ringleker med fingerleker, sang og bevegelser, og en gang i uken har vi eurytmi; skjønn bevegelseskunst som er god for kropp og sjel.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Steinerbarnehagen består av to barnehager; Solstreif på Strømsø og Solhagen på Åssiden. Den eldste, **Solstreif**, har tre avdelinger: Vuggestuen, Alvene og Dvergene. Dette huset stod ferdig ved årsskiftet 1986-87 og har et godkjent leke- og oppholdsareal på 230 kvadratmeter. Uteområdet er fullt av utfordringer. Her er en oase med gamle frukttrær og mange steder å utfolde seg i. sommeren 2008 fikk barnehagens uteområde et stort løft med nytt gress og lekeapparater i hagen. Det finnes en stor og en liten sandkasse, båt, brygge og balansebommer. På en liten haug er det en sklie og et lite hus. Alle avdelingene har felles inngangsport med egen inngang og hver sin garderobe. Alle avdelingene har eget kjøkken i oppholdsrommene. Oppe i andre etasje til de to avdelingene for store barn ligger også salen som vi bruker til festene og eurytmien. Den inneholder også et eventyrrommet til avdeling Dvergene . Alle rom er delvis lasert i lyse, gjennomskinnelige farger.

Solhagen stod ferdig i 2005. Dette huset har tidligere vært et kommunalt bibliotek men ble omgjort til en 3 avdelings barnehage med godkjent leke- og oppholdsareal på 261,7 kvadratmeter. Hver avdeling har eget kjøkken i oppholdsrommene. Også her er rommene vakkert lasert. Ute er det to boder som er satt opp for oppbevaring av vogner, redskap og div. leker. Uteområdet har

kjøkkenhage, en stor bål plass og masse plen. Det er lagd en stor haug med sklie og en liten lekehytte. Der ligger også en båt. på den ene siden av huset er det en liten bakke med amfi som bl.a. gir muligheter til evtntyr-stund ute.

Solhagen ligger på Åssiden med Drammensmarka tett i nærheten. Naboer til barnehagen er det boligområder med eneboliger, rekkehus terrasseblokker og ungdomsskole. Det er forholdsvis lite trafikk og gangavstand til store skogsområder. Det er 5,5 km. til Drammen sentrum, og bussforbindelsene dit er gode. Nærmeste bussholdeplass er ved Kjøsterud ungdomsskole, som ligger like ved barnehagens tomtegrense.

ANTALL, ROM OG FORM

frilek – ringlek - huslige gjøremål

Barnet får et grunnlag for forståelsen av matematiske ideer gjennom variert erfaring over lang tid med mange ulike materialer. Byggeklosser er for eksempel et viktig redskap i så måte. Vi bruker klosser av tre i forskjellige former og størrelser.

Gjennom lek og eksperimentering med disse lærer barna å ordne og inkludere, som når 3 klosser er en del av en mengde på 5 klosser. Denne innsikten går for eksempel forut for å vite at 3 er mindre enn 5. To klosser oppå hverandre kan bygge like høyt som en større kloss, 5 klosser er like mange enten de ligger utover gulvet eller oppå hverandre osv. Kan vi stable så mange klosser oppå hverandre at tårnet blir like høyt som Per? Er det plass til alle klossene i kurven? Slik lek er med på å danne grunnlag for forståelse når barna senere møter de matematiske ideene i skolesammenheng.

Barn som legger en planke over en stein for å lage vippehuske, og gjennom prøving og feiling finner balansepunktet, opparbeider et fundament for en senere teoretisk forståelse av de matematisk-fysiske lovmessighetene knyttet til vektarmprinsippet og dreiemoment. Ord som høyt og lavt, langt borte og nær, dyp, flat og bred, foran og bak, først, mellomst og sist, under og over, inni og utenfor, rund og firkantet får betydning for barna.

Kvantitet, relasjoner, rekkefølge og form er også begreper som vi stadig møter i folkeeventyr og remseeventyr som fortelles for barna. De synliggjøres ytterligere for barna i korte, små dukkespill og dramatiseringer. Her opptrer også mer abstrakte begreper, som f. eks. rom i hjertet.

Gjennom ringlekene og fingerleker opparbeider barna en erfarings-basert kompetanse. Disse bidrar likeledes til å gi et fundament for telling og forståelse av titallsystemet.

Gjennom kunstneriske aktiviteter, som baking eller arbeide med bivoks, eksperimenterer vi også med form, størrelse og matematikk.

Også i de daglige gjøremålene sammen med barna har vi med disse begrepene å gjøre, som f.eks. ved å dekke bordet for et visst antall barn. Får alle plass ved ett bord, eller må vi bruke to?

Barnehagen har et rikt og variert lekemiljø som stimulerer til eksperimentering og erfaring i å finne løsninger. Mulighetene omgir oss hele tiden.

FN'S BARNEKONVENSJON OG BARNES MEDVIRKNING

Et hvert barn har rett til å bli møtt med respekt, bli sett, hørt og ivaretatt på en slik måte at det føler tillit og trivsel, både som enkeltindivid og som en del av en gruppe.

Barnehagens personale har ansvar for å gi omsorg, være lyttende til dets ytringer, ivareta barnets behov og lede det. Dagens rytme gir rom for stor frihet til lek og sosialt samvær, og barna har mulighet til fritt å velge sin aktivitet etter egne behov og ønsker.

Da barn uttrykker seg ulikt, både i forhold til alder, utvikling og personlighet, legges det vekt på studie av barnets utvikling og ytringsområder, samt tett og kontinuerlig kontakt med foreldrene, slik at man til enhver tid ser barnet så helhetlig og oppdatert som mulig.

Såkalte barnemøter, der barnet øves i kritisk tenkning, velger vi å avstå fra, da vi mener at det fordrer en modenhet førskolebarn ikke har. Derfor fordres en større våkenhet hos pedagogen for det enkelte individ, til å se ,lytte til den enkeltes ytringer i situasjonen, da det lille barnet i alderen 0-7 år hovedsakelig lever i nuet. Da er barnet tilstede i situasjonen, og kan komme med sannheten spontant og rett fra hjertet. Den reflekterte kritiske tenkning kommer først i senere alder.

BARN MED SPESIELLE BEHOV

Flere negative forhold i barnas livsvilkår kan gjøre at de kan bli forsinket og/eller forstyrret i sin utvikling. De senere år kan vi vise til et økende antall barn med spesielle behov i barnehagene. I tillegg kommer det barn med medfødte avvik/funksjonshemninger av fysisk og/eller psykisk art. Alle disse barna har ulike behov for pedagogisk hjelp og oppfølging. Barnehagen har et særlig ansvar mht. å oppdage utviklingsskader og sette i verk nødvendige tiltak. Arbeidet med disse barna i steinerbarnehagen tar utgangspunkt i overbevisningen om at barnets innerste kjerne, dets individualitet, alltid er frisk. Man henvender seg til det sunne i barnet og prøver ut fra det å ta vare på det enkelte barns spesielle muligheter og begavelser.

Enkelte spesialpedagogiske oppgaver vil medarbeiderne selv ha den nødvendige kompetanse til å ta seg av. Noen barn kan trenge ekstra hjelp til å finne seg til rette i barnehagen, andre trenger oppfølging for å få et sosialt nettverk, noen vil trenge ekstra støtte og oppmuntring for å komme i gang med leken osv.

Andre barn vil trenge mer hjelp, utredning og spesialpedagogisk kompetanse som vi henter utenfra. I forhold til disse barna har vi et samarbeid med SVT; Spesialpedagogiske veiledningstjeneste hvor alle private barnehager i Drammen kan hente veiledning og råd fra. Vi samarbeider også med PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste) i Drammen.

ARBEIDSFORMER I BARNEHAGEN

Vi arbeider ut fra det samme pedagogiske grunnlaget som Steinerskolene, Rudolf Steiners pedagogiske impulser og ideer. Pr. i dag har vi i Solstreif 4 utdannede førskolelærere inklsv. styrer .

I Solhagen har vi 3 utdannede førskolelærere som er utdannet ved Rudolf Steinerhøyskolen i Oslo. Flere av våre medarbeidere har lang erfaring med steinerpedagogisk arbeide i barnehagen. Hvert år samles Steinerbarnehagene i Norge til et steinerpedagogisk stevne, der holdes foredrag, kurs og møter i fellesskap. I 2010 var vi vertsskap og arrangerte barnehagestevnet Drammen med over 350 deltagere.

Vi har en kollegiestyrt styreform, dvs. at viktige pedagogiske avgjørelser tas på

avdelingsledermøter med styrer. Avdelingsmøter et drøftelsesfora for de som arbeider på hver avdeling mens kollegiemøtet er et drøftelsesforum for hele kollegiet.

Drivkraften i vårt pedagogiske arbeid er å finne i kollegiemøtene som finner sted ca annenhver torsdag mellom kl.17.00 –20.00. Møtene er en del av vår arbeidstid og en form for kontinuerlig videreutdanning. De inneholder bla: studiearbeid, kunstneriske øvelser, planlegging av fester og pedagogisk arbeid med gjennomgang av barnegruppene på de ulike avdelingene.

FORELDRENES ROLLE

- SAMARBEID FORELDRE/BARNEHAGE

-FORELDREMØTER

-FORELDRESAMTALER

-DUGNAD

-FORELDRERÅDET (alle foreldre)

-SAMARBEIDSUTVALGET, SU(valgte foreldrerepresentanter og kollegaer fra hver avdeling)

-HØSTMARKED(Solhagen)

-JULEMARKED(Solstreif)

SAMARBEID FORELDRE/BARNEHAGE

Et godt samarbeid og en åpen dialog mellom barnehagen og foreldrene er en viktig forutsetning for at vi i barnehagen kan legge til rette slik at barna trives og utvikler seg. At foreldre og personale jobber mot felles mål om best mulig steinerbarnehage gjennom dialog og gjensidig respekt og anerkjennelse.

I de daglige møtene mellom foreldre og personalet kan vi formidle de små episodene som har hendt i løpet av barnehagedagen eller i hjemmet. Vi legger vekt på positive tilbakemeldinger og inkluderer gjerne barnet i samtalen slik at det føler seg sett og trygg.

Har du/dere spørsmål vedr. barnehagen eller avdelingens innhold vennligst ta kontakt med avdelingsleder ved din avdeling.

Foruten den daglige samtalen holder vi årlige foreldresamtaler der vi har mulighet å fordype oss i

det enkelte barn og i pedagogiske spørsmål.

Vi arrangerer 3-4 foreldremøter årlig, der vi tar opp bakgrunn for hvordan vi jobber og vårt verdigrunnlag. Vi ser på festene, forteller om livet i gruppen, svarer på spørsmål fra foreldrene og klargjør en del praktiske ting. Vi inviterer også foredragsholder etter ønske.

Foreldremøtene er en viktig kilde til informasjon og kommunikasjon. Derfor er det viktig at foreldrene stiller. Saker for foreldremøtene meldes skriftlig til avdelingsleder i forkant, senest en uke før møtet.

Hver avdeling har 2 foreldrerepresentanter til Samarbeidsutvalget og dugnadskomiteen. På det siste møtet om våren velges det 1 ny representant for 2 år, fra hver avdeling.

Foreldrerepresentantene overlapper hverandre slik at det alltid er en som er kjent.

Representantene kan fordele oppgaver seg imellom hvis de ønsker det.

FORELDRERÅDET V/ SU REPRESENTANTER OG DUGNADSKOMITE HAR FØLGENDE OPPGAVER:

Arrangere foreldremøter i samarbeid med barnehagen.

- Representere foreldrene på møter i SU min. 2 ggr årlig. SU er et kontaktskapende og rådgivende organ for steinerbarnehagene i Drammen. Her sitter 3 representanter fra foreldre, kollegiet og daglig leder. Eierrepresentant v/ Stiftelsen kan også delta. I SU tar vi opp barnehagens liv, dugnader økonomi, foreldremøter og saker som omhandler barnehagens ve og vel
- Dugnadskomiteen arrangerer 2 dugnader pr år i samarbeid med kollegiet. Dugnaden er tema på SU møtene. Her drøftes oppgaver og planlegging av dugnaden sammen. Ved behov arrangeres det ekstra møter for planlegging. Dugnadskomiteen velger en arbeidsledere til dugnaden.
- Være aktiv i foreldregruppen mht hva som leverer der av ønsker i forhold til foreldremøter og annet, (for eksempel få i sving en studiegruppe). Dette betyr ikke at foreldrerepresentanten må ringe rundt til alle før møtene. Hver enkelt foreldre har ansvar for å melde opp saker innen de frister som er satt.
- Veilede foreldre videre i organisasjonen (hvordan de henvender seg videre) og være bindeledd mellom steinerbarnehagen og foreldrene.
- Su representanter fra i Foreldrerådet er valgt av foreldregruppen/foreldrerådet til å representere steinerbarnehagens foreldre og er de som skal gjøre dette når det oppstår spørsmål/ønsker i foreldregruppen. Representantene samarbeider seg imellom og har tett kontakt med kollegiet i steinerbarnehagen.

FORELDRESAMTALER

Vi innkaller nye foreldre innen 3 måneder etter oppstart på høsten til samtale. Alle får tilbud om 1-2 samtaler i løpet av året. Barnehagen eller foreldrene kan ta initiativ til ekstra samtaler utover det.

Vi stiller 2 personer fra personalet hvis det lar seg gjøre. På foreldresamtalen vil vi gjerne høre, hvordan barnet har det hjemme og går inn på eventuelle spørsmål foreldrene har.

Vi forteller hvordan vi opplever barnet deres i barnehagen og prøver å tegne et så fyldig bilde av barnet som mulig.

DUGNAD

Et annet viktig møtepunkt vi har som både er nyttig, hyggelig og sosialt, er dugnadene. Vi arrangerer årlig dugnader – **HØSTMARKED(Solhagen)** og **JULEMARKED(Solstreif)** og vårdugnad. På vårdugnaden ryddes og males det, vi snekrer eller planter blomster, spar opp sanden eller vasker ned avdelingene. Barna er selvfølgelig med og jobber der de kan, eller bare opplever glade voksne i fornuftig arbeid. Kollegiet har laget suppe og bakt brød sammen med barna dagen i forveien. Kaker til kaffen besørger foreldrene selv! Dugnadene planlegges på samarbeidsutvalgsmøtene (SU) og eventuelt på ekstra dugnadsmøter.

JULEMARKED

Vårt største arrangement i løpet av året er julemarkedet. Det arrangeres hvert år siste lørdagen i november. FAU er ansvarlig for julemarkedet og velger ved behov julemarksrepresentanter fra foreldregruppen for å organisere og gjennomføring av dette.

Fra tidlig høst og noen ganger allerede om våren, jobber foreldrene og kollegiet med å lage flotte ting til salg på julemarkedet. Det tilbys f.eks. kurs i toving, dukkesyng, silke/ull engler, lefsebaking etc. og en kan delta der en måtte ønske det. Sammenkomstene er både sosiale, hyggelige og lærerike. På selve markedet er det mye aktivitet, der er det ulike kafeer, dukketeater, salgsboder, fiskedam, snekkerbod med spikking, grilling, salg av gløgg, ponniriding m.m., og selvfølgelig masse god mat. Hver familie stiller til minst en vakt en av dagene. Inntektene forvaltes i samarbeid med FAU og barnehagens kollegie, som fordeler etter barnehagens behov til barna.

HØSTMARKED

DAGSRYTMEN

KL. 0700	BARNEHAGEN ÅPNER
KL. 0830	FROKOST
KL. 0930	KJERNETIDEN BEGYNNER
KL. 0900	FRILEK
KL. 1000	RING MED SANGER, VERS LITEN FRUKTSTUND
KL. 1030	FRILEK MED KUNSTNERISKE AKTIVITETER EKS. MATLAGING, MALING, MODELLERING, BAKING, RENGJØRING
KL. 1200	LUNCH

KL. 1300	EVENTYRSTUND
KL. 1330	FRILEK
KL. 1400	KJERNETIDEN SLUTT
KL. 1500	FRUKTSTUND - FRILEK
KL.1630	BARNEHAGEN STENGER

PRAKTISKE HUSKEREGLER I SOLSTREIF

Frokosttid:

Frokosttiden er kl. 08.30 til kl. 09.00

Alle som skal spise frokost i barnehagen må være kommet innen kl. 08.30

Vi ønsker en rolig frokosttid, uten forstyrrelser og ber om at de som kommer senere må komme etter kl. 09.00

Kjernetid:

Barnehagens kjernetid er mellom kl. 09.30 – 14.00

I denne tiden foregår det meste av kjernen i det pedagogiske arbeidet med barna (ring, kunstneriske aktiviteter, eventyrstund, måltider)Vi ber om at barna kommer senest til denne tiden og blir hentet tidligst til denne tiden. Skulle det være hinder for å komme til kjernetiden ber vi om at avdelingen får beskjed.

Avlevering/henting:

Vi ønsker at foreldre kommer inn med barnet, hilser før barnet blir avlevert i barnehagen.

Samtidig som vi får vist vanlig høflighet kan det være greit å gi beskjeder i denne forbindelse

Ved henting ber vi igjen at dere gir beskjed hvem som går hjem.

Fridag:

Vi ber om å få beskjed når barnet har en fridag eller ved sykdom.

Sykdom:

Barnet må ha minst en feberfri dag før det kan komme i barnehagen. Dette gjelder også ved diare/oppkast. Smittefaren er stoor og kan til tider være veldig vanskelig å få bukt med...

Medisinering:

Barnehagen gir kun ut livsnødvendige medisiner! Penicillin, homeopatisk-medisin og lignende må gis hjemme!

Ved all medisinutlevering må det på forhånd fylles ut skjema som må undertegnes av avd.leder og styrer.

Bursdagsfeiring/Invitasjoner:

Barnehagen har sin fødselsdagsmarkering for det enkelte barn. Det er vanlig at barnet har med seg litt ekstra til dessert etter lunch. Det er **små** mager så f.eks. en liten is-pinne, et lite kakestykke eller litt frukt er mer enn nok!

Private invitasjoner til bursdagsfeiring skjer via hjemmet og ikke gjennom barnehagen/garderobehyllen.

Mobilfri-barnehage,

Barnehagen er en mobilfri-barnehage. Vi henstiller foreldre/foresatte å la mobilen vente, og ha tid til levering og henting av barna i barnehagen.

Ferie:

Barnehagen anmoder foreldre/foresatte om å la barnet få ha minst 3 uker sammenhengende sommerferie. «Arbeidsdagen» for barnet er lang og intensiv med mange mennesker rundt seg å forholde seg til hele dagene. Ut fra dette trenger barn et langt pusterom, for å innhente seg og samle nye krefter

Matpenger/turpenger:

I barnehagen får barnet på stor avdeling frokost og lunch fra tirsdag t.o.m. fredag. Kosten er basert på økologisk/biodynamiske råvarer.

På småbarnsavdelingen får barnet så nær som alle måltider hele uken.

Noen ganger når vi reiser på lengre turer og må leie buss må vi be om ekstra bidrag, eks bondegårdstur

Trygg leke:

For de minste barna kan det være godt å ha med seg noe kjent hjemmefra, for eksempel smokk, et kosedyr eller et skjerf som lukter mamma....

Skiftetøy:

Barnet bør ha to hele skift i barnehagen til enhver tid. Følg nøye med på at dette er i orden.

Sko til inn bruk:

Åpne, stødige sandaler som sitter godt på foten. Sklisikre såler anbefales.

Vanntette sko:

Gore Tex-sko er bra til utendørs bruk. Regner det skikkelig er støvler/cherrox best.

God sekk:

barnehager er ofte på tur, og de største barna har med seg sine saker i egen sekk. De bør derfor ha en god, ergonomisk sekk med reimer som kan festes rundt magen.

Bleier

Trusebleier medfører mer arbeid med påkledning for de ansatte. Vanlige bleier er å foretrekke.

Vogn og voksi pose:

Dersom barna skal sove i barnehagen. Og det skal jo de minste...

PS! Er du usikker på noe vedrørende klær? Spør de som jobber i barnehagen. De har lang erfaring med barn og påkledning..

Komfortable klær:

Barn skal kunne bevege seg fritt og uhemmet – dette er viktig for deres utvikling. Viktig at ikke stramme, trange tettsittende klær er til hinder for dette

Skiftetøy/Merk tøyet:

Det må alltid finnes to sett med skiftetøy som passer til årstiden i tøypose i garderoben. (truser, sokker, strømpebukser, gensere/varme-gensere, bukser/shorts,)

Garderobehyllene må være oversiktlige for barna! Rydding av hyllene er foreldrenes ansvar.

Alt tøy, sko og støvler må være merket med barnets navn! Merkelapp el. Merkepenn!

Barnehagen er ikke ansvarlig for tapt umerket tøy.

Gjenglemte tøy kan evt. finnes på de andre avdelingene.

Regntøy og gummistøvler:

Det må alltid finnes regntøy tilgjengelig i barnehagen.

Private leker:

Vi ber om at alle private leker forblir hjemme.

Sykdom, fravær.

Vi ønsker beskjed hvis barnet er sykt, eller skal ha fri en dag. Barnet skal være friskt nok til å være ute, og utenfor smittefare.

Bli barnet sykt i løpet av dagen tar vi kontakt med foreldrene. Det er viktig at vi har telefonnummer både privat og på arbeidsplassen.

Forholdsregler ved sykdom

- Ved feber skal barna holdes hjemme mens de har feber og en dag ekstra hvor de er feberfrie.
- Ved **øyebetennelse** skal barna holdes hjemme og en dag etter at behandling er påbegynt. Det må ikke komme puss fra øynene, eller at de er unormalt rødt og røde.
- Ved **omgangssyke, oppkast** og unormal **diare** skal barnet være hjemme og en dag etter.
- **Vannkopper**, barnet skal holdes hjemme til utslettet har tørket inn og det ikke kommer nye blemmer, eller puss fra blemmene.
- Ved andre **barnesykdommer** skal barnet holdes hjemme så lenge lege tilrår.
- Ved angrep av **hodelus** som tidvis dukker opp i barnehager og skoler i vinterhalvåret skal barna sjekkes grundig for hodelus. Dersom man finner ut at barnet har lus, skal barnet holdes hjemme og det er nødvendig med lusekur. Når kuren er avsluttet, dette tar en dag, kan barnet komme i barnehage. Forholdsregler om hodelus finnes i brosjyrer på helsestasjoner. Lusekur kjøpes på apotek.

Ved allmenn svekket helsetilstand anbefaler vi om mulig at barnet er hjemme, eller har kortere dager av hensyn til barnet selv. Det er mye mer slitsomt og belastende å være sammen med mange barn når man ikke er i form, enn å være hjemme.

Erfaringene vi har gjort gjennom årene med barn i barnehage har vist oss at barna blir raskere friske om man lar de få være i ro hjemme litt.

NB! Det er også viktig at alle overholder disse reglene fordi da sprer ikke smitten seg så lett.

LITTERATUR

Rudolf Steiner	Barnets oppdragelse fra åndsvitenskapens synspunkt
Michaela Glöckler	Barnets helse og utvikling
Inger Brochmann	Gør vi vore børn fortrede?
Freya Jaffke	Work and play in early childhood
Karin	Heller leke enn se TV

Neuschütz

Lynne Oldfield Free to learn

Redigert av Arve Mathisen Barnets verden - oppdragelse og pedagogikk i førskolealderen

Karl König De tre første år

Karl König Søsken

Walter Holzapfel Hur verkar den vuxna människan på barnet?

Wilhelm Aeppli Menneskets sanser. Hvordan de pleies.

Gulle Brun Barnet - Underet og veien. Menneskets temperamenter.

Dan Lindholm På menneskevei

Reidun Iversen Hva står på spill?

Marianne Vestly Amputert barndom - om skolestart for seksåringer

Rudolf Steiner Näring for människan

Udo Renzenbrink Barnets ernæring

Udo Renzenbrink Ernæringslære ut fra antroposofisk erkjennelse

Arne Øgaard Hyperaktive barn, kosthold og tilsetningsstoffer

Kerstin Olsson Barnets næring under de tre första åren

Bente Westergaard Grønn Gourmet

Inger Brochmann Årstidsfester

Inger Brochmann Årets gang med lek og sang

Ørbæk Gå i skoge - barnesanger

Gulle Brun Barsedikt

Ole Knutsen	Ti små fingre, fingerleker
Hernov Forlag	Lille kyllerylle og andre remseeventyr
Asbjørnsen og Moe	Norske folkeeventyr
Brødrene Grimm	Tyske folkeeventyr
Albert Eman	Rudolf Steinerpedagogikk for hærmede. Det hærmede barn i et nytt lys.
Michaela Glöckler	Begåvning och handikapp
Jørgen Smit	Veien til en ny bevissthet. Praktiske råd i oppfostring och ødesfråga.
Godi Keller	Med hjertet i skolen

KONTAKT MED STEINERBARNEHAGENE I DRAMMEN:

Daglig leder: Gro Løkken

Post og besøksadresse: Solstreif Rudolf Steiner barnehage

Mallinggt.1 3044 Drammen Tlf. 32 89 10 96

Mob. 95478580

E-post: Solstrba@online.no

Drammen@steinerbarnehage.no

Solhagen Rudolf Steiner barnehage

Bolstadhagen 6 3028 Drammen Tlf.95478580

E-post: Solstrba@online.no

LENKER

Steinerskoleforbundet har en oversikt over steinerskolene i landet, samt nyheter og tilgang til

andre ressurser rundt skolene:

www.steinerskolen.no

Ønsker du å utdanne deg til steinerpedagog i Norge, er dette rette anløpsstedet:

www.rshoyskolen.no

En direkte peker til en oversikt over alle steinerpedagogiske utdanningssteder i verden:

www.waldorfschule.info

Interessert i eurytmi og utdanning innen eurytmi i Norge?

www.eurytmi.no